Zbiór Orzeczeń

OPINIA RZECZNIKA GENERALNEGO
PAOLA MENGOZZIEGO
przedstawiona w dniu 20 marca 2012 r.[1]

Sprawa C-42/11

Joao Pedro Lopes Da Silva Jorge

[wniosek o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym złożony przez cour d'appel d'Amiens (Francja)]

Współpraca policyjna i sądowa w sprawach karnych — Decyzja ramowa w sprawie europejskiego nakazu aresztowania i procedury wydawania osób między państwami członkowskimi — Ustawodawstwo państwa członkowskiego zastrzegające prawo do odmowy wykonania europejskiego nakazu aresztowania w przypadku osób poszukiwanych będących obywatelami tego państwa — Dyskryminacja ze względu na przynależność państwową

1. Niniejsze pytanie prejudycjalne, zadane przez cour d'appel d'Amiens (Francja), daje na nowo Trybunałowi szansę wypowiedzenia się co do interpretacji art. 4 pkt 6 decyzji ramowej 2002/584/WSiSW z dnia 13 czerwca 2000 r. w sprawie europejskiego nakazu aresztowania i procedury wydawania osób między państwami członkowskimi[2]. Do Trybunału zwrócono się w szczególności o uściślenie jego orzecznictwa i znalezienie równowagi między zakresem swobody, która musi być przyznana państwom członkowskim przy wdrażaniu przez nie wskazanej decyzji ramowej, a zakresem gwarancji, jakie muszą być przyznane obywatelom Unii, wobec których został wydany europejski nakaz aresztowania w celu wykonania kary pozbawienia wolności.

I – Ramy prawne

A – *Prawo międzynarodowe*

2. Konwencja o przekazywaniu osób skazanych podpisana 21 marca 1983 r. w Strasburgu, której stroną są wszystkie państwa członkowskie, przewiduje w art. 2 ust. 1, że „[s]trony zobowiązują się do udzielania sobie, na warunkach określonych w niniejszej konwencji, możliwie najszerszej pomocy w zakresie przekazywania skazanych".

3. Artykuł 3 ust. 1 lit. a) konwencji o przekazywaniu osób skazanych stwierdza:

„Przekazanie w trybie niniejszej konwencji może nastąpić jedynie, gdy:

a) skazany jest obywatelem państwa wykonania".

1 — Język oryginału: francuski.

2 — Dz.U. L 190, s. 1.

4. Artykuł 3 ust. 4 konwencji o przekazywaniu osób skazanych stwierdza, że „[k]ażde państwo, przez złożenie oświadczenia skierowanego do Sekretarza Generalnego Rady Europy, może określić, w zakresie go dotyczącym, znaczenie pojęcia »obywatel« w rozumieniu niniejszej konwencji".

B – *Prawo Unii*

1. Decyzja ramowa 2002/584

5. Decyzja ramowa 2002/584 definiuje, w art. 1, europejski nakaz aresztowania oraz obowiązek jego wykonania w następujący sposób:

„1. Europejski nakaz aresztowania stanowi [orzeczenie] wydan[e] przez państwo członkowskie w celu aresztowania i przekazania przez inne państwo członkowskie osoby, której dotyczy wniosek, w celu przeprowadzenia postępowania karnego lub wykonania kary pozbawienia wolności bądź środka zabezpieczającego [polegającego na pozbawieniu wolności].

2. Państwa członkowskie wykonują każdy europejski nakaz aresztowania w oparciu o zasadę wzajemnego uznawania i zgodnie z przepisami niniejszej decyzji ramowej.

3. Niniejsza decyzja ramowa nie skutkuje modyfikacją obowiązku poszanowania praw podstawowych i podstawowych zasad prawa zawartych w art. 6 traktatu o Unii Europejskiej".

6. Artykuł 4 decyzji ramowej 2002/584 poświęcony jest podstawom fakultatywnej odmowy wykonania europejskiego nakazu aresztowania. Przewiduje on w pkt 6, że „[w]ykonujący nakaz organ sądowy może odmówić wykonania europejskiego nakazu aresztowania, „[…] jeśli europejski nakaz aresztowania został wydany w celu wykonania kary pozbawienia wolności lub środka zabezpieczającego [polegającego na pozbawieniu wolności], a osoba, której dotyczy wniosek, jest obywatelem wykonującego nakaz państwa członkowskiego lub w tym państwie stale przebywa, a państwo to zobowiązuje się wykonać karę pozbawienia wolności lub środek zabezpieczający [polegający na pozbawieniu wolności] zgodnie z jego prawem krajowym".

7. Artykuł 32 decyzji ramowej 2002/584 stwierdza, że „wnioski o ekstradycję otrzymane przed dniem 1 stycznia 2004 r. będą nadal podlegały istniejącym instrumentom prawnym odnoszącym się do ekstradycji. Wnioski o ekstradycję otrzymane po tej dacie będą rozpatrywane zgodnie z przepisami przyjętymi przez państwa członkowskie na mocy niniejszej decyzji ramowej. Jednakże każde z państw członkowskich może w momencie przyjęcia niniejszej decyzji ramowej wydać oświadczenie wskazujące na to, że jako wykonujące nakaz państwo członkowskie będzie ono nadal postępowało z wnioskami odnoszącymi się do czynów przestępczych popełnionych przed datą wyszczególnioną we wniosku zgodnie z systemem ekstradycyjnym mającym zastosowanie przed dniem 1 stycznia 2004 r. […]".

8. Oświadczenie Francji dotyczące art. 32 jest sformułowane w następujący sposób:

„Francja oświadcza, zgodnie z art. 32 decyzji ramowej z dnia 13 czerwca 2000 r. w sprawie europejskiego nakazu aresztowania i procedury wydawania osób między państwami członkowskimi, że jako państwo wykonujące nadal będzie stosować zasady ekstradycji obowiązujące przed dniem 1 stycznia 2004 r. w odniesieniu do wniosków dotyczących czynów popełnionych przed dniem 1 listopada 1993 r. […]" [tłumaczenie własne].

2. Decyzja ramowa 2008/909/WSiSW

9. Decyzja ramowa Rady 2008/909/WSiSW z dnia 27 listopada 2008 r. o stosowaniu zasady wzajemnego uznawania do wyroków skazujących na karę pozbawienia wolności lub innych środków polegających na pozbawieniu wolności – w celu wykonania tych wyroków w Unii Europejskiej [3] wprowadza system, który ma na celu ułatwienie wykonania kary w państwie członkowskim innym niż to, które wydało wyrok skazujący, w celu lepszego zapewnienia resocjalizacji skazanego.

10. Artykuł 3 ust. 1 decyzji ramowej 2008/909 stanowi, że „[c]elem niniejszej decyzji ramowej jest określenie zasad, zgodnie z którymi państwo członkowskie, aby ułatwić resocjalizację osoby skazanej, uznaje wyrok i wykonuje karę".

11. Artykuł 28 ust. 1 decyzji ramowej 2008/909 przewiduje, że „[w]nioski otrzymane przed dniem 5 grudnia 2011 r. podlegają istniejącym instrumentom prawnym dotyczącym przekazywania osób skazanych. Wnioski otrzymane po tej dacie podlegają przepisom przyjętym przez państwa członkowskie zgodnie z niniejszą decyzją ramową".

C – Prawo krajowe

12. Artykuł 695-24 francuskiego code de procédure pénale podaje powody, na podstawie których można odmówić wykonania europejskiego nakazu aresztowania. Stanowi on zatem, że „można odmówić wykonania europejskiego nakazu aresztowania:

[…]

2° Jeżeli osoba poszukiwana w celu wykonania kary lub środka zabezpieczającego polegającego na pozbawieniu wolności jest obywatelem francuskim, zaś właściwe organy francuskie zobowiązują się wykonać tę karę".

II – Postępowanie przed sądem krajowym i pytania prejudycjalne

13. W dniu 14 września 2006 r. sąd karny w Lizbonie (Portugalia) wydał europejski nakaz aresztowania przeciwko Lopesowi Da Silvie Jorgemu, obywatelowi portugalskiemu, w celu wykonania kary pięciu lat pozbawienia wolności orzeczonej w 2003 r. za czyny popełnione w 2002 r. Od tego czasu Lopes Da Silva Jorge osiedlił się we Francji.

14. Jak wynika z postanowienia odsyłającego, Lopes Da Silva Jorge pozostaje w związku małżeńskim od dnia 11 lipca 2009 r. z obywatelką francuską, z którą mieszka na terytorium Francji. Od dnia 3 lutego 2008 r. jest zatrudniony na czas nieokreślony przez spółkę francuską jako regionalny kierowca ciężarówki.

15. W dniu 19 maja 2010 r. Lopes Da Silva Jorge stawił się na telefoniczne wezwanie organów francuskiej policji. Został wówczas poinformowany o istnieniu wydanego przeciw niemu europejskiego nakazu aresztowania oraz wniosku o wydanie go w celu wykonania kary złożonego przez władze portugalskie. W dniu 20 maja 2010 r. prokurator przy cour d'appel d'Amiens zwrócił się do sądu odsyłającego o orzeczenie w kwestii wydania Lopesa Da Silvy Jorgego władzom portugalskim.

3 — Dz.U. L 327, s. 27.

16. W ramach postępowania przed sądem krajowym prokurator twierdził zasadniczo, że europejski nakaz aresztowania został wydany przez władze portugalskie zgodnie z wymogami prawa i że żadna fakultatywna lub obligatoryjna podstawa odmowy wykonania przewidziana przez francuski code de procédure pénale nie ma zastosowania. Poproszony o zajęcie stanowiska co do znaczenia wyroku Trybunału w sprawie Wolzenburg [4], prokurator stwierdził, że o ile Lopes Da Silva Jorge ma prawo powołać się na ustawodawstwo francuskie ustanawiające warunki, w jakich właściwe organy mogą odmówić wykonania europejskiego nakazu aresztowania zgodnie z wymogami sformułowanymi przez Trybunał, i wobec tego powołać się na art. 695-24 code de procédure pénale, to zawarta w tym artykule podstawa, która dotyczy jedynie obywateli francuskich, ma, zgodnie z art. 4 pkt 6, decyzji ramowej 2002/584, charakter fakultatywny. Zatem art. 695-24 code de procédure pénale znajduje zastosowanie jedynie po zrealizowaniu dwojakiego warunku polegającego na tym, że europejski nakaz aresztowania został wydany w stosunku do obywatela Francji i że właściwe organy francuskie same zobowiązały się do wykonania kary. Wnosi zatem o wydanie Lopesa Da Silva Jorgego władzom portugalskim.

17. W trakcie postępowania przed sądem krajowym Lopes Da Silva Jorge nie wyraził zgody na wydanie go organom portugalskim i oświadczył, że chce odbyć karę pozbawienia wolności we Francji, powołując się najpierw na art. 8 europejskiej Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności podpisanej w Rzymie w dniu 4 listopada 1950 r. (zwanej dalej „EKPC") i nieproporcjonalne naruszenie prawa do poszanowania życia prywatnego, jakie stanowiłaby decyzja o wydaniu go władzom portugalskim w celu wykonania europejskiego nakazu aresztowania. Następnie, opierając się na ww. wyroku w sprawie Wolzenburg, przywołał okoliczność, zgodnie z którą prawo francuskie pozostawia możliwość niewykonania europejskiego nakazu aresztowania jedynie w stosunku do obywateli francuskich i zakwestionował zgodność art. 695-24 code de procédure pénale z art. 4 pkt 6 decyzji ramowej 2002/584 i – szerzej – z zasadą niedyskryminacji przewidzianą w art. 18 TFUE [5].

18. Wobec trudności z dokonaniem wykładni prawa Unii chambre de l'instruction de la cour d'appel d'Amiens zawiesiła postępowanie i w drodze postanowienia odsyłającego, które zostało złożone w sekretariacie Trybunału w dniu 31 stycznia 2011 r., postanowiła skierować do Trybunału, na podstawie art. 267 TFUE, dwa następujące pytania prejudycjalne:

„1) Czy ustanowiona w art. [18 TFUE] zasada niedyskryminacji stoi na przeszkodzie ustawodawstwu krajowemu, takiemu jak art. 695-24 code de procédure pénale, który zastrzega możliwość odmowy wykonania europejskiego nakazu aresztowania wydanego w celu wykonania kary pozbawienia wolności do przypadków, gdy osoba, której dotyczy wniosek, ma francuską przynależność państwową, zaś właściwe organy francuskie zobowiązują się wykonać tę karę?

2) Czy wprowadzenie do prawa krajowego przesłanki odmowy wykonania przewidzianej w art. 4 [pkt 6] decyzji ramowej [2002/584] zależy od swobodnego uznania państw członkowskich, czy też ma ono charakter obligatoryjny, a w szczególności czy państwo członkowskie może ustanowić przepis, który wprowadza dyskryminację ze względu na przynależność państwową?".

III – Postępowanie przed Trybunałem

19. Lopes Da Silva Jorge, rząd czeski, niemiecki, francuski, niderlandzki, austriacki, polski jak również Komisja przedstawili uwagi na piśmie.

20. Podczas rozprawy, która odbyła się w dniu 31 stycznia 2012 r., uwagi ustne przedstawił Lopes Da Silva Jorge, rząd niemiecki, francuski, niderlandzki i polski jak również Komisja.

4 — Wyrok z dnia 6 października 2009 r. w sprawie C-123/08, Zb.Orz. s. I-9621.

5 — Nawet jeżeli w pismach, w szczególności w pytaniu prejudycjalnym, przywoływany jest art. 12 TWE, trzeba rzecz jasna uznać, że mowa jest o art. 18 TFUE.

IV – Analiza prawna

21. Ze względu na potrzebę zachowania porządku logicznego, po kilku uwagach wstępnych analizę rozpocznę od drugiego pytania prejudycjalnego.

A – *Uwagi wstępne*

1. W przedmiocie właściwości prejudycjalnych Trybunału

22. Republika Francuska złożyła na podstawie dawnego art. 35 ust. 2 TUE oświadczenie, iż uznaje właściwość Trybunału do orzekania w postępowaniu prejudycjalnym zgodnie z warunkami ustanowionymi w dawnym art. 35 ust. 3 pkt b) TUE[6]. Ponadto zgodnie z art. 10 ust. 1 Protokołu nr 36 w sprawie postanowień przejściowych, który stanowi załącznik do traktatu TFUE, uprawnienia przyznane Trybunałowi na mocy tytułu VI traktatu UE pozostają niezmienione w zakresie dotyczącym aktów Unii, które zostały przyjęte przed wejściem w życie traktatu z Lizbony, także w przypadku gdy zostały one uznane zgodnie z dawnym art. 35 ust. 2 TUE. Wobec powyższego Trybunał jest właściwy w zakresie udzielenia odpowiedzi na pytania przedłożone przez sąd krajowy.

2. W przedmiocie stosowania decyzji ramowej 2002/584

23. O ile art. 32 decyzji ramowej 2002/584 zezwala wykonującym nakaz państwom członkowskim na dalsze stosowanie instrumentów prawnych odnoszących się do ekstradycji stosowanych przed dniem 1 stycznia 2004 r., z deklaracji Republiki Francuskiej wynika, że zastrzega ona sobie taką możliwość jedynie w odniesieniu do czynów popełnionych przed dniem 1 listopada 1993 r. To zatem system wprowadzony decyzją ramową 2002/584 należy stosować w sprawie takiej jak ta w postępowaniu przed sądem krajowym, gdzie inkryminowane czyny, leżące u podstaw wniosku, miały miejsce w 2002 r., a wniosek o wykonanie europejskiego nakazu aresztowania został wydany po dniu 1 stycznia 2004 r.

24. Istnieje jednak konieczność rozważenia wpływu na sprawę w postępowaniu przed sądem krajowym decyzji ramowej 2008/909. Decyzja ta, przyjęta w dniu 27 listopada 2008 r., ma za zadanie ustalenie reguł pozwalających państwu członkowskiemu na uznanie orzeczenia i wykonania kary w celu ułatwienia resocjalizacji osoby skazanej[7]. Termin wdrożenia przez państwa członkowskie decyzji ramowej został wyznaczony na dzień 5 grudnia 2011 r.[8]. Upływ tego terminu w trakcie postępowania prejudycjalnego nie ma w każdym razie bezpośredniego wpływu na niniejszą sprawę. Artykuł 28 omawianej decyzji ramowej przewiduje bowiem, że w braku jednostronnej przeciwnej deklaracji wnioski otrzymane przed dniem 5 grudnia 2011 r. nadal będą podlegać instrumentom prawnym dotyczących wydania osób skazanych. Skoro wniosek o wykonanie europejskiego nakazu aresztowania został otrzymany przez władze francuskie przed dniem 5 grudnia 2011 r., sytuacja oskarżonego w sprawie w postępowaniu przed sądem krajowym podlega więc zbadaniu z punktu widzenia decyzji ramowej 2002/584, przy braku odmiennego oświadczenia Republiki Francuskiej.

6 — Zobacz informację dotyczącą oświadczeń, za pomocą których Republika Francuska i Węgry uznały właściwość Trybunału do orzekania w sprawach prejudycjalnych co do aktów objętych art. 35 traktatu ustanawiającego Unię Europejską (Dz.U. 2005, C 318, s. 1).

7 — Zobacz art. 3 decyzji ramowej 2008/909.

8 — Zobacz art. 29 decyzji ramowej 2008/909. Republika Francuska nie dochowała tego terminu, gdyż projekt ustawy, której zadaniem było wdrożyć do francuskiego porządku prawnego decyzję ramową 2008/909, na dzień przedstawiania opinii w tej sprawie znajduje się pod obradami Parlamentu (zob. projekt ustawy obejmujący różne przepisy z zakresu prawa karnego i postępowania karnego w związku z międzynarodowymi zobowiązaniami Francji złożony w Senacie w dniu 1 stycznia 2012 r.).

B – *W przedmiocie zakresu swobodnego uznania pozostawionego państwom członkowskim przy wdrażaniu art. 4 pkt 6 decyzji ramowej 2002/584*

25. Poprzez drugie pytanie prejudycjalne skierowane do Trybunału sąd krajowy zmierza w istocie do ustalenia, czy państwa członkowskie są zobowiązane wdrożyć do swoich porządków prawnych fakultatywną podstawę odmowy wykonania przewidzianą w art. 4 pkt 6 decyzji ramowej 2002/584, i w przypadku odpowiedzi pozytywnej na to pytanie, czy są zobowiązane do tego w zakresie wszystkich przypadków objętych tym punktem, to jest zarówno w odniesieniu do własnych obywateli, jak i do obywateli innych państw członkowskich, którzy zamieszkują lub przebywają na ich terytorium.

26. Trudność moim zdaniem polega nie tyle na sposobie redakcji przedmiotowych postanowień, lecz wątpliwościach prawnych, które mogą prowadzić do różnych interpretacji. Najpierw rozważę zatem treść art. 4 pkt 6 decyzji ramowej 2002/584 oraz jej systematykę, a dopiero potem przystąpię do analizy zakresu swobody państw członkowskich zgodnie z orzecznictwem Trybunału.

27. Na wstępie jednak chciałbym sformułować kilka uwag, które wydają mi się konieczne do lepszego zrozumienia niniejszej sprawy i występujących w niej kwestii. W tym względzie kluczowe jest przypomnieć, że art. 1 ust. 3 decyzji ramowej 2002/584 stanowi, że decyzja ta „nie skutkuje modyfikacją obowiązku poszanowania praw podstawowych i podstawowych zasad prawa" zagwarantowanych prawem Unii.

28. Odwołanie do praw i zasad podstawowych w art. 1 ust. 3 decyzji ramowej 2002/584 musi działać jak bariera bezpieczeństwa. W dziedzinie objętej decyzją ramową i szerzej w ramach współpracy policyjnej i sądowej w sprawach karnych nie można stosować zasady wzajemnego uznawania, która jest trzonem mechanizmu europejskiego nakazu aresztowania, w taki sam sposób, jak gdyby chodziło o uznanie dyplomu lub prawa jazdy wydanego przez inne państwo członkowskie. Nie może być też tak, by państwa członkowskie przyczyniały się do stworzenia obszaru wolności, bezpieczeństwa i sprawiedliwości, który w konsekwencji prowadziłby do ignorowania praw podstawowych osób, których zachowanie mogło stanowić zagrożenie dla wolności, bezpieczeństwa lub sprawiedliwości. Zasada wzajemnego uznawania, w szczególności gdy znajduje zastosowanie do europejskiego nakazu aresztowania wydanego w celu wykonania kary, jak w postępowaniu przed sądem krajowym, nie może mieć charakteru automatycznego, lecz – przeciwnie – musi być postrzegana w świetle indywidualnej sytuacji, w jej ludzkim i osobistym aspekcie, gdyż to indywidualna sytuacja jest podstawą każdego wniosku o wykonanie europejskiego nakazu aresztowania. Tak więc – co przypominać ma art. 1 ust. 3 decyzji ramowej 2002/584 – przy stosowaniu zasady wzajemnego uznawania w rozumieniu decyzji ramowej – przestrzeganie praw podstawowych, w szczególności godności osoby skazanej [9], powinno stanowić obsesję ustawodawcy krajowego, gdy dokonuje on transpozycji prawa Unii, krajowych organów sądowych, gdy korzystają z przyznanych im prawem Unii prerogatyw, lecz również Trybunału, gdy zwrócono się do niego o interpretację postanowień decyzji ramowej 2002/584. To przy uwzględnieniu nadrzędnej zasady, jaką jest ochrona ludzkiej godności, kamień węgielny ochrony praw podstawowych w systemie prawnym Unii, należy zapewnić swobodny przepływ orzeczeń w sprawach karnych, lecz również w razie konieczności poddać go ograniczeniom.

29. Pamiętając zatem cały czas humanistyczne rozumienie zasady wzajemnego uznawania, proponuję prowadzić dalszą analizę.

1. Wykładnia literalna oraz celowościowa

30. Na wstępie należy przypomnieć, że decyzja ramowa, jako akt prawa Unii, na podstawie dawnego art. 34 ust. 2 lit. b) TUE wiąże państwa członkowskie „w odniesieniu do rezultatu, który ma być osiągnięty, pozostawia [...] jednak organom krajowym swobodę wyboru formy i środków".

9 — Godność człowieka jest pierwszym z praw podstawowych wymienionych przez Kartę praw podstawowych Unii Europejskiej (zob. art. 1 karty).

31. Dokładniej decyzja ramowa 2002/584 zawiera, w art. 3 i 4, podstawy odmowy wykonania europejskiego nakazu aresztowania adresowane do organów sądowych państwa wykonania. Wymienione w sposób enumeratywny, aby nie zagrażać samej zasadzie przekazania, podstawy te dotyczą w niektórych wypadkach obligatoryjnej, a w innych fakultatywnej odmowy wykonania. Z tytułu art. 4 („Fakultatywna odmowa wykonania europejskiego nakazu aresztowania") wynika bowiem, że to nie wdrożenie tych podstaw przez państwa członkowskie miałoby charakter fakultatywny, lecz właśnie wykonanie europejskiego nakazu aresztowania, pozostawione w ten sposób ocenie krajowych organów sądowych [10].

32. Rozpatrywany w oderwaniu od innych zawartych w nim punktów, art. 4 pkt 6 decyzji ramowej 2002/584 przewiduje, że wykonujący nakaz organ sądowy może odmówić wykonania europejskiego nakazu aresztowania, jeśli europejski nakaz aresztowania został wydany w celu wykonania kary, a osoba, której dotyczy wniosek, jest obywatelem wykonującego nakaz państwa członkowskiego lub w tym państwie stale przebywa, a państwo to zobowiązuje się wykonać karę pozbawienia wolności zgodnie z jego prawem krajowym.

33. Artykuł 4 pkt 6 decyzji ramowej 2002/584, czytany w świetle dawnego art. 34 TUE, wymaga od państw członkowskich wdrożenia do ich porządków prawnych przewidzianej nim podstawy odmowy wykonania, i to we wszystkich formach. Nie uważam, aby należało przywiązywać zbytnią uwagę do spójnika „lub" użytego w treści wskazanego punktu. Z pewnością, jak podniosły niektóre ze stron obecne w trakcie rozprawy, w większości wersji językowych został on użyty [11], chociaż, dla przykładu, w wersji niemieckiej użyto wyrazu „und" (i) dla określenia kategorii osób mogących skorzystać z podstawy odmowy wykonania przewidzianej w art. 4 pkt 6 decyzji ramowej. Nie mogę powstrzymać się od uznania tego argumentu za co najmniej słaby, jeżeli nie pozbawiony znaczenia, skoro pozbawionym sensu byłoby zredagowanie art. 4 pkt 6 w wersji francuskiej przy użyciu spójnika „i". Napotkane ryzyko polegałoby na absurdalnej argumentacji, że jedynie osoba będąca obywatelem państwa wykonującego, tam mieszkająca i tam przebywająca mogłaby skorzystać z tej podstawy.

34. Zakładając nawet, że państwa członkowskie nie są zobowiązane wdrożyć art. 4 pkt 6 decyzji ramowej 2002/584, to – skoro już ustawodawca francuski bezsprzecznie przystąpił do jego transponowania za pomocą art. 695-24 code de procédure pénale, tenże ustawodawca krajowy zobowiązany był to uczynić w odniesieniu do wszystkich kategorii osób objętych tym pkt 6. Pomijając bowiem różnice o charakterze językowym, z celu art. 4 pkt 6 omawianej decyzji ramowej wynika bowiem moim zdaniem ponad wszelką wątpliwość, że państwa członkowskie są zobowiązane wdrożyć ten punkt w taki sposób, aby organ sądowniczy mógł w razie konieczności odmówić wykonania europejskiego nakazu aresztowania nie tylko w odniesieniu do ich własnych obywateli, lecz także w odniesieniu do obywateli innych państw członkowskich, o ile spełniają oni przesłanki określone decyzją ramową 2002/584, i to poprzez przeprowadzenie kompleksowej analizy ich sytuacji indywidualnej.

35. Stwierdzenie to nie wydaje mi się, wbrew temu, co było podnoszone przez większość stron w trakcie tego postępowania, sprzeczne z podstawową zasadą, która leży u podstaw decyzji ramowej 2002/584, czyli zasadą wzajemnego uznawania. Zdaniem tych stron podstawy odmowy wykonania przewidziane w decyzji ramowej należy interpretować w sposób szczególnie zawężający, tak aby ułatwić wydanie, zgodnie z zasadą wzajemnego uznawania.

10 — Sformułowanie jest również jasne w innych wersjach językowych: odsyłam tutaj przede wszystkim do tytułu art. 4 pkt 6 decyzji ramowej 2002/584 w wersji językowej hiszpańskiej („Motivos de no ejecución facultativa de la orden de detención europea"), angielskiej („Grounds for optional non-execution of the European arrest warrant"), włoskiej („Motivi di non esecuzione facoltativa del mandato di arresto europeo"), jak i portugalskiej („Motivos de não execução facultativa do mandado de detenção europeu").

11 — Dotyczy to w szczególności wersji w językach hiszpańskim, angielskim, francuskim, włoskim i portugalskim.

36. Prawdą jest, że zgodnie z orzecznictwem Trybunału zasada ta, „leżąca u podstaw systematyki decyzji ramowej 2002/584, implikuje zgodnie z art. 1 ust. 2 tej decyzji ramowej, że państwa członkowskie są zasadniczo zobowiązane do uwzględnienia europejskiego nakazu aresztowania” [12]. Zauważam jednak, że mimo dużej wagi przywiązanej do zasady wzajemnego uznawania w ramach decyzji ramowej prawodawca Unii przewidział podstawy odmowy wykonania. Mają one charakter ograniczony, co właśnie pozwala zagwarantować, że zasadą pozostanie wykonywanie europejskiego nakazu aresztowania. W szczególności art. 4 pkt 6 decyzji ramowej 2002/584 ma za zadanie zwiększyć, w okresie po wykonaniu kary, szansę resocjalizacji osoby, której dotyczy wniosek [13]. W ten sposób realizowana decyzją ramową zasada wzajemnego uznawania, niezależnie od tego jak bardzo jest ważna, nie została pomyślana przez ustawodawcę Unii jako zasada absolutna. Potwierdza to, jak wskazałem na wstępie, odwołanie do praw podstawowych zawarte w art. 1 ust. 3 decyzji ramowej 2002/584. W ten sposób art. 4 pkt 6 omawianej decyzji ramowej okazuje się jednoznacznym wyrazem woli prawodawcy Unii pozostawienia właściwym organom sądowym możliwości – w razie potrzeby – znalezienia równowagi z tą zasadą, gdy w grę wchodzi kwestia równie fundamentalna jak powodzenie procesu resocjalizacji osoby skazanej.

37. Resocjalizacja leży nie tylko w indywidualnym interesie osoby skazanej. Skuteczna resocjalizacja w środowisku, które jest znane tej osobie, jest dodatkowym zabezpieczeniem dla społeczeństwa, w które wpisuje się jej egzystencja, że prawdopodobieństwo ponownego popełnienia czynu odbiegającego od normy będzie mniejsze. Wagę, jaką przywiązuje tu ustawodawca Unii, potwierdzono także wyraźnie w decyzji ramowej 2008/909 która ma na celu, zgodnie z art. 3 ust. 1, „ułatwić resocjalizację osoby skazanej”.

38. Trybunał stwierdził, że „art. 4 pkt 6 decyzji ramowej 2002/584 ma […] przede wszystkim na celu umożliwienie przypisania szczególnej wagi zwiększeniu szans ponownej integracji społecznej osoby ściganej po wykonaniu kary, na którą była skazana (zob. ww. wyrok w sprawie Kozłowski, pkt 45), taki cel – bez względu na to, jak jest ważny – nie może wykluczać, by państwa członkowskie podczas transponowania tej decyzji ramowej ograniczyły w sposób zgodny z podstawową zasadą wymienioną w art. 1 ust. 2 tej decyzji ramowej sytuacje, w których powinna istnieć możliwość odmowy przekazania osoby objętej zakresem stosowania wspomnianego art. 4 pkt 6” [14]. W ten sposób Trybunał przypomniał jedynie, że art. 4 pkt 6 nie stwierdza prawa bezwarunkowego osoby skazanej do odbycia kary w państwie wykonującym i że w tamtej sprawie stosowanie ustawodawstwa krajowego uzależniającego zastosowanie dobrodziejstwa fakultatywnej podstawy odmowy wykonania wobec rezydentów niebędących obywatelami od pięcioletniego legalnego pobytu było zgodne z decyzją ramową. Trybunał zajął zatem stanowisko w odniesieniu do zastosowania szczególnego ustawodawstwa, które ograniczało, nie wykluczając ich jednak, przypadki, w których można odmówić wykonania europejskiego nakazu aresztowania. Wrócę zresztą później do kwestii ostrożności, z jaką istniejące orzecznictwo Trybunału powinno być przywoływane [15].

39. Wbrew twierdzeniom rządu francuskiego, nie ma mowy, aby interpretacja art. 4 pkt 6 decyzji ramowej 2002/584, którą proponuję, sankcjonowała bezkarność osoby, której wniosek dotyczy, lub nawet kwestionowała zasadę wzajemnego uznawania, ponieważ w rzeczywistości państwo wykonujące może odmówić wykonania europejskiego nakazu aresztowania jedynie pod wyraźnym warunkiem zobowiązania się do wykonania kary na swoim terytorium, bez podważania rozstrzygnięcia, którym została orzeczona. W tym sensie logika wzajemnego uznawania orzeczeń sądowych zostaje w zupełności zachowana, nawet w sytuacji gdy osoba, której wniosek dotyczy, odbędzie swą karę w państwie członkowskim wykonującym, a nie w państwie, które europejski nakaz aresztowania wydało. Interpretacja, jaką proponuję Trybunałowi w odniesieniu do art. 4 pkt 6 decyzji ramowej 2002/584, nie wydaje mi się sprzeczna ani z jej systematyką, ani celami, które jej przyświecają.

12 — Wyżej wymieniony wyrok w sprawie Wolzenburg, pkt 57.

13 — Ibidem, pkt 67.

14 — Ibidem, pkt 62.

15 — Zobacz pkt 43 niniejszej opinii.

40. Nie mogę na koniec powstrzymać się od refleksji, że interpretacja art. 4 pkt 6 omawianej decyzji ramowej, która pozwalałaby na uznanie za zgodne z nią ustawodawstwa krajowego, które wyłącza, bez żadnego rozróżnienia, wszystkich obywateli Unii przebywających lub mieszkających na terytorium jednego państwa członkowskiego z potencjalnego dobrodziejstwa fakultatywnej podstawy niewykonania jedynie z tego względu, że nie mają oni obywatelstwa państwa członkowskiego, otwarcie naruszałaby wiele fundamentalnych zasad prawnych, które muszą być przestrzegane w świetle art. l ust. 3 decyzji ramowej 2002/584 i trudno byłoby ją pogodzić z wymogami tego artykułu.

2. Granice swobodnego uznania państw członkowskich i zakres zastosowania ratione personae art. 4 pkt 6 decyzji ramowej 2002/584

41. Trybunał uznał w ww. wyroku w sprawie Wolzenburg, że „[p]aństwa członkowskie dysponują w ramach transponowania art. 4 decyzji ramowej 2002/584, a w szczególności art. 4 pkt 6, […] w sposób nieunikniony pewnym zakresem uznania”[16]. Myślę jednak, iż nie chodziło o nic innego, jak o margines swobody przyznany przez traktat państwom członkowskim w odniesieniu do określenia formy i sposobu wdrażania decyzji ramowych. W każdym razie swobodne uznanie musi być wykonywane z poszanowaniem prawa Unii[17].

42. Do Trybunału zwracano się już z wnioskiem o interpretację art. 4 pkt 6 decyzji ramowej, a zainteresowane strony, które złożyły uwagi w ramach niniejszego postępowania, odnosiły się obszernie do wyroków w sprawie Kozłowski[18] i w sprawie Wolzenburg w tej dziedzinie. Większość tych stron wywodzi z pkt 58 wyroku w sprawie Wolzenburg potwierdzenie przez Trybunał swobody ustawodawcy krajowego przy wdrażaniu różnych podstaw wymienionych w art. 4 decyzji ramowej 2002/584. W tym punkcie wyroku w sprawie Wolzenburg Trybunał stwierdził, że „gdy ustawodawca krajowy, korzystając z możliwości określonych w art. 4 wspomnianej decyzji ramowej, decyduje się na ograniczenie sytuacji, w których jego organ sądowy wykonujący nakaz może odmówić przekazania osoby objętej wnioskiem, to wyłącznie wzmacnia system przekazywania wprowadzony przez tę decyzję ramową na rzecz przestrzeni wolności, bezpieczeństwa i sprawiedliwości”.

43. Nie można jednak zapominać, że sytuacja z punktu widzenia prawa krajowego była bardzo odmienna w sprawie Wolzenburg, ponieważ Trybunał musiał orzec o ustawodawstwie, które wdraża art. 4 pkt 6 decyzji ramowej 2002/584, w tym w odniesieniu do obywateli innych państw członkowskich niż państwa wykonania. Jest to zasadnicza różnica względem niniejszej sprawy, co wymaga w rezultacie dużej ostrożności, jeżeli chodzi o inspirowanie się stwierdzeniami Trybunału zawartymi w wyrokach wydanych w tej dziedzinie, i w szczególności w wyroku Wolzenburg, które nie znajdują ipso facto zastosowania w przypadku państwa członkowskiego, którego ustawodawstwo krajowe zastrzega dobrodziejstwo z art. 4 pkt 6 decyzji ramowej 2002/584 dla własnych obywateli. Interpretacja pkt 58 tego wyroku musi więc zostać dokonana w świetle konkretnego krajowego kontekstu sprawy.

44. Zatem jeżeli należy wyciągnąć z tego punktu jakiś wniosek, to taki, że decyzja ramowa 2002/584 nie zobowiązuje państw członkowskich do uznawania bezwarunkowo prawa obywateli innych państw członkowskich zamieszkujących lub przebywających na ich terytorium do tego, żeby odmówiono wykonania dotyczącego ich europejskiego nakazu aresztowania. Zakres swobodnego uznania przyznany państwom członkowskim, co jest również poruszane w niniejszym wyroku, może też znaleźć wyraz w ograniczeniu takich przypadków[19], lecz z pewnością nie poprzez wyłączenie wszystkich osób niebędących jego obywatelami z dobrodziejstwa fakultatywnej podstawy odmowy wykonania objętej art. 4 pkt 6 decyzji ramowej. Jest jasne, że decyzja ramowa 2002/584 zobowiązuje

16 — Wyżej wymieniony wyrok w sprawie Wolzenburg, pkt 61.

17 — Ibidem, pkt 45.

18 — Wyrok z dnia 17 lipca 2008 r. w sprawie C-66/08, Zb.Orz. s. I-6041.

19 — Trybunał stwierdził również, że ustawodawstwo niderlandzkie, które zastrzega dobrodziejstwo art. 4 pkt 6 decyzji ramowej 2002/584 dla obywateli niderlandzkich w sposób bezwarunkowy oraz dla obywateli innych państw członkowskich, pod warunkiem że przebywają legalnie na terytorium niderlandzkim nieprzerwanie co najmniej od pięciu lat, jest zgodne z prawem Unii.

państwa członkowskie, aby wprowadziły obowiązek – spoczywający na organach sądowniczych – zbadania każdego indywidualnego przypadku w sposób całościowy w razie skierowania do tych organów wniosku o niewykonywanie europejskiego nakazu aresztowania wydanego w celu wykonania kary wobec obywatela państwa wykonującego, osoby, która w nim zamieszkuje lub osoby, która tam przebywa [20].

45. Wynika zresztą jasno z orzecznictwa Trybunału, że nie postrzega on zakresu zastosowania ratione personae art. 4 pkt 6 decyzji ramowej 2002/584 w ten sposób, że obejmuje on, wedle uznania, albo obywateli państwa członkowskiego wykonującego, albo obywateli innego państwa członkowskiego przebywających lub zamieszkujących na jego terytorium, lub też obie te grupy równocześnie. Trybunał stwierdził w pkt 34 ww. wyroku w sprawie Kozłowski, że „zgodnie z art. 4 pkt 6 decyzji ramowej [2002/584], zakres stosowania tej okoliczności uzasadniającej fakultatywną odmowę wykonania nakazu, w przypadku osób niebędących obywatelami państwa członkowskiego wykonania nakazu, został ograniczony do osób, które »przebywają« lub »mają miejsce zamieszkania« w tym państwie członkowskim".

46. Z ogółu wyżej przedstawionych powodów proponuję, by na pytanie drugie Trybunał odpowiedział w ten sposób, że bez uszczerbku dla korzystania – z poszanowaniem prawa Unii – z przysługującego im zakresu swobodnego uznania przy określaniu, jakim warunkom może podlegać zastosowanie podstawy odmowy wykonania przewidzianej w art. 4 pkt 6 decyzji ramowej 2002/584 w przypadku obywateli innych państw członkowskich, którzy mieszkają lub przebywają na ich terytorium, państwa członkowskie są zobowiązane do wdrożenia art. 4 pkt 6 tej decyzji ramowej w taki sposób, by wykonujące nakaz organy sądowe dysponowały uprawnieniem do odmowy wykonania europejskiego nakazu aresztowania wydanego w celu wykonania kary zarówno w odniesieniu do swych własnych obywateli, jak i w odniesieniu do obywateli innych państw członkowskich, którzy przebywają lub mieszkają na ich terytorium, przy czym wskazane organy powinny móc korzystać z tego uprawnienia z uwzględnieniem okoliczności każdej konkretnej sprawy.

C – *W przedmiocie pytania pierwszego*

47. Według mnie odpowiedź udzielona na wcześniej omówione pytanie wystarczy, aby udzielić użytecznych wskazówek sądowi krajowemu. Jednakże na wypadek gdyby Trybunał uznał, że państwa członkowskie nie są zobowiązane – na podstawie samego sformułowania decyzji ramowej 2002/584 – do wdrożenia art. 4 pkt 6 wskazanej decyzji ramowej zarówno w odniesieniu do swoich obywateli, jak i obywateli innych państw członkowskich, którzy przebywają lub zamieszkują na ich terytorium, i uzna, że państwo francuskie skorzystało z przysługującego mu zakresu swobody całkowicie zgodnie z decyzją ramową 2002/584, będzie musiał zająć stanowisko w kwestii, czy zasada niedyskryminacji stoi na przeszkodzie przepisom krajowym, takim jak w sprawie w postępowaniu przed sądem krajowym.

48. Po pierwsze należy zauważyć, że Lopes Da Silva Jorge skorzystał ze swobody przemieszczania się, udając się na terytorium Francji, gdzie legalnie zamieszkuje i założył rodzinę. Tymczasem państwa członkowskie nie mogą w ramach wdrażania decyzji ramowej naruszać prawa Unii, w szczególności postanowień dotyczących przyznanej wszystkim obywatelom Unii swobody przemieszczania się i przebywania na terytorium państw członkowskich [21]. I tak Trybunał wypowiedział się już, że obywatel państwa członkowskiego, który legalnie przebywa w innym państwie członkowskim, ma prawo powołać się na zasadę niedyskryminacji przeciw ustawodawstwu krajowemu, które określa warunki, w jakich właściwa władza sądownicza może odmówić wykonania europejskiego nakazu aresztowania wydanego

20 — Zgodnie z motywem 8 decyzji ramowej 2001/584 „decyzje w sprawie wykonywania europejskiego nakazu aresztowania należy poddawać należytym kontrolom, co oznacza, że organ sądowy państwa członkowskiego, na terytorium którego osoba, której dotyczy wniosek, została aresztowana, zobowiązany jest do podjęcia decyzji w sprawie przekazania tej osoby".

21 — Wyżej wymieniony wyrok w sprawie Wolzenburg, pkt 45.

w celu wykonania kary pozbawienia wolności [22]. A fortiori odnosić się to musi do ustawodawstwa francuskiego w sprawie w postępowaniu przed sądem krajowym, które wyłącza wszystkich obywateli Unii, z wyjątkiem jedynie obywateli francuskich, z dobrodziejstwa podstawy odmowy wykonania z art. 4 pkt 6 decyzji ramowej 2002/584. W rezultacie należy uznać, że Lopes Da Silva Jorge ma prawo powołać się na art. 18 TFUE w odniesieniu do omawianego ustawodawstwa. Pozostaje do ustalenia, czy art. 695-24 code de procédure pénale wprowadza dyskryminację ze względu na przynależność państwową.

49. Zgodnie z utrwalonym orzecznictwem zasada równego traktowania lub zasada niedyskryminacji wymagają, by porównywalne sytuacje nie były traktowane w różny sposób i by różne sytuacje nie były traktowane w identyczny sposób, chyba że takie traktowanie jest obiektywnie uzasadnione [23].

50. Z ustawodawstwa francuskiego w sposób oczywisty wynika, że obywatele innych państw członkowskich podlegają odmiennemu traktowaniu niż obywatele francuscy. Nie sposób bowiem zgodzić się z argumentacją przedstawioną przez niektóre rządy, sprowadzającą się do twierdzenia, że w takim przypadku obywatele danego państwa nie znajdują się w sytuacji porównywalnej z sytuacją obywateli innego państwa członkowskiego. Rządy te zwracały uwagę na więź łączącą obywatela z państwem, którego przynależność państwową posiada, porównując ją z więzią łączącą obywatela Unii z państwem jego miejsca zamieszkania, którego przynależności państwowej jednak nie posiada. Z konieczności każdy obywatel francuski, dla przykładu, ma w opinii tych rządów bardzo silny związek, wynikający z faktu posiadania przynależności państwowej, ze społeczeństwem francuskim, a związek ten uzasadnia fakt, że państwo francuskie tylko wobec niego zobowiąże się do wykonania na swoim terytorium kary orzeczonej przez inne państwo członkowskie Unii. Nie mogę jednak powstrzymać się od refleksji, że gdybyśmy przywiązywali wagę do podobnych argumentów, to z pewnością prawo Unii nie doznałoby niezwykłego rozwoju, który je napędzał aż do dnia dzisiejszego. Wydaje mi się, że już dawno temu udało się rozwiązać podobne kwestie.

51. Można sobie łatwo wyobrazić, że państwo członkowskie pragnie się na wiele sposobów zabezpieczyć i nie zobowiązywać się do wykonania kary orzeczonej za granicą – co stanowi bez wątpienia poważną odpowiedzialność – w stosunku do innych osób niż te, które mają rzeczywisty, stabilny i trwały związek ze społeczeństwem państwa, o którym mowa. Z drugiej strony błędem jest twierdzić, że taki związek mogą mieć jedynie osoby dysponujące przynależnością państwową tego państwa. Przypadek Lopesa Da Silvy Jorgego jest tego uderzającym przykładem. Swoboda przemieszczania się i pobytu wyrażona przez prawo Unii skutkuje również tym, że nie można już dziś zakładać w sposób niepodważalny, iż szanse na resocjalizację osoby skazanej są najwyższe jedynie w państwie, którego przynależność państwową wskazana osoba posiada. Należy zatem uznać, że ustawodawstwo francuskie traktuje porównywalne sytuacje w sposób bardzo zróżnicowany.

52. Takie zróżnicowanie w traktowaniu może być zgodne z zasadą niedyskryminacji, jeżeli jest obiektywnie uzasadnione i proporcjonalne do słusznego celu, do realizacji którego zmierza, to jest nie może ono wykraczać poza to, co jest konieczne do realizacji tego celu [24].

53. Rząd francuski twierdził, że różnice w traktowaniu obywateli francuskich i obywateli innych państw członkowskich można obiektywnie uzasadnić. Poinformował on o trudnościach związanych ze stanem prawa krajowego. Artykuł 4 pkt 6 decyzji ramowej 2002/584 przewiduje bowiem, że wykonujące nakaz państwo członkowskie zobowiązuje się do wykonania na swoim terytorium, zgodnie ze swoim prawem krajowym, kary orzeczonej za granicą. Tymczasem obecny stan francuskiego prawa stanowionego nie pozwala państwu francuskiemu na podjęcie podobnego zobowiązania. Rząd francuski przypomniał w tym względzie, że wykonanie we Francji kary orzeczonej za granicą rodzi istotne pytania prawne,

22 — Ibidem, pkt 47.

23 — Zobacz w szczególności wyrok z dnia 3 maja 2007 r. w sprawie C-303/05 Advocaten voor de Wereld, Zb.Orz. s. I-3633, pkt 56 i przytoczone tam orzecznictwo oraz ww. wyrok w sprawie Wolzenburg, pkt 62.

24 — Wyżej wymieniony wyrok w sprawie Wolzenburg, pkt 69.

które nie są uregulowane decyzją ramową 2002/584, z którego to względu art. 4 pkt 6 odsyła do prawa krajowego państw członkowskich. System prawny wykonywania kar orzeczonych za granicą nie jest jednolity i najczęściej zależy od konwencji międzynarodowych, dwustronnych lub wielostronnych, i Francja nie może jednostronnie decydować o wykonaniu na swym terytorium kary orzeczonej w innym państwie członkowskim w zakresie, w jakim nie może zagwarantować osobie skazanej, że wykonanie jej kary będzie uznane w państwie, które ją orzekło.

54. Sądzę, że argumentacja ta może zostać obalona na dwa sposoby, po pierwsze poprzez odrzucenie przedstawionego uzasadnienia i dalej, poprzez wskazanie rażąco nieproporcjonalnego charakteru ustawodawstwa francuskiego.

55. Co się tyczy trudności przywołanych przez rząd francuski związanych ze stanem prawa krajowego, to przypominam na samym wstępie, że Trybunał rzadko przychylał się do takich argumentów.

56. Pragnę również zauważyć, że rząd francuski przyznał w trakcie rozprawy, że o ile prawo francuskie nie umożliwia obecnie wykonania kary orzeczonej przez inne państwo członkowskie w odniesieniu do osoby, która nie ma francuskiej przynależności państwowej, to bardziej ze względu na przyjętą przez prawodawcę interpretację art. 4 pkt 6 decyzji ramowej 2002/584, zgodnie z którą przepis ten nie nakłada na państwa członkowskie obowiązku równego traktowania własnych obywateli i obywateli innych państw członkowskich, niż ze względu na niemożliwą do pokonania przeszkodę prawną w postaci konwencji prawa międzynarodowego wiążącej obecnie państwo francuskie. W tym względzie Komisja słusznie wskazała, że Francja, podobnie jak wszystkie państwa członkowskie Unii, jest stroną konwencji o przekazywaniu osób skazanych [25]. Przewiduje ona, że przekazanie może nastąpić, gdy skazany jest obywatelem państwa wykonania [26], lecz stanowi również, że państwa-strony mogą jednostronnie określić, przez złożenie oświadczenia w każdym czasie, znaczenie pojęcia „obywatel" w rozumieniu konwencji [27], a zatem państwo francuskie może skutecznie rozszerzyć przepisy na obywateli innych państw członkowskich [28].

57. Wreszcie przyjmując nawet – do czego nie jestem całkowicie przekonany – że aspekty prawne dotyczące wykonania kary orzeczonej w innym państwie członkowskim są uregulowane dopiero od momentu przyjęcia decyzji ramowej 2008/909, wskazać muszę, że ustawodawca francuski – wskutek braku transpozycji omawianej decyzji ramowej w wyznaczonym terminie – jest od dnia 5 grudnia 2011 r. wyłącznie odpowiedzialny za podnoszone braki prawa krajowego i gdyby Trybunał przychylił się do argumentów dotyczących trudności związanych z treścią francuskiego prawa stanowionego, mógłby w ten sposób w dalszym ciągu czerpać korzyści ze swojego zaniedbania. Tymczasem – i rząd francuski przyznał to w czasie rozprawy – art. 4 pkt 6 decyzji ramowej 2002/584 zawiera elastyczne odesłanie do prawa wewnętrznego, a zatem nawet jeżeli wnioski otrzymane przez państwo wykonujące nakaz przed dniem 5 grudnia 2011 r. nadal podlegają decyzji ramowej 2002/584, elementy decyzji ramowej 2008/909 również mogą być wzięte pod uwagę, a to dlatego, że poprzez jej wdrożenie doszło do modyfikacji i dostosowania prawa krajowego państw członkowskich.

58. Zresztą jest oczywiste, że ustawodawstwo, które w efekcie zwyczajnie wyklucza wszystkich obywateli Unii, którzy nie mają francuskiej przynależności państwowej, z dobrodziejstw podstawy odmowy wykonania przewidzianej w art. 4 pkt 6 decyzji ramowej 2002/584, jest nieproporcjonalne. Pozbawia ono, w sposób systemowy, władzę sądowniczą jej kompetencji do dokonania swobodnej oceny indywidualnych sytuacji i zakłada, w sposób stanowczy i niemożliwy do obalenia, niemożność

25 — Zobacz pkt 2 niniejszej opinii.

26 — Zobacz art. 3 ust. 1 lit. a) konwencji o przekazywaniu osób skazanych.

27 — Zobacz art. 3 ust. 4 konwencji o przekazywaniu osób skazanych.

28 — Wynika również z analizy jednostronnych oświadczeń państw-stron konwencji o przekazywaniu osób skazanych, że przynajmniej siedem państw członkowskich Unii rozszerzyło pojęcie „obywateli" w rozumieniu tej konwencji na osoby, które mają miejsce zamieszkania lub domicyl na terytorium państwa wykonującego lub które na stałe się tam osiedliły (Królestwo Danii, Węgry, Królestwo Niderlandów, Republika Portugalska, Republika Słowacka, Republika Finlandii i Królestwo Szwecji). Irlandia i Zjednoczone Królestwo przewidują ze swej strony rozciągnięcie tego pojęcia na podstawie oceny ścisłych związków między osobą skazaną a odpowiednim państwem.

prawną wykonania kary na terytorium francuskim. Tymczasem, jak wynika z argumentów przedstawionych przez rząd francuski, sytuacja jest bardziej złożona i wobec braku możliwości ustanowienia jednolitych ram prawnych dla wszystkich przypadków, które mogą wystąpić przed organami sądowniczymi państwa wykonania, konieczne jest określenie prawa właściwego ad casu, skoro może ono ulec zmianie w zależności od przynależności państwowej osoby skazanej. Ustawodawstwo w sprawie przed sądem krajowym jest nieproporcjonalne ze względu na to, iż wyklucza a priori z dobrodziejstw wskazanej podstawy skazanych, którzy również mogliby rościć sobie prawo, mając na względzie przepisy prawa mające zastosowanie do ich wniosku, do odbywania kary na terytorium francuskim.

59. Z ogółu powyższych powodów proponuję, aby na pierwsze pytanie zadane przez sąd krajowy Trybunał odpowiedział w ten sposób, że ustanowiona w art. 18 TFUE zasada niedyskryminacji stoi na przeszkodzie ustawodawstwu krajowemu, takiemu jak w sprawie przed sądem krajowym, które zastrzega możliwość odmowy wykonania europejskiego nakazu aresztowania wydanego w celu wykonania kary do przypadków, gdy osoba, której dotyczy wniosek, ma francuską przynależność państwową, zaś właściwe organy francuskie zobowiązują się wykonać tę karę.

D – *O obowiązku wykładni zgodnej*

60. Rozstrzygając sprawę Pupino, Trybunał stwierdził, że „[z]asada wykładni zgodnej obowiązuje również w przypadku decyzji ramowych przyjętych na podstawie tytułu VI traktatu o Unii Europejskiej. Aby osiągnąć rezultat zamierzony przez decyzję ramową i przez to zastosować się do art. 34 ust. 2 lit. b) TUE, dokonujący wykładni sąd odsyłający, stosując prawo krajowe, ma obowiązek dokonać wykładni tego prawa, na ile to tylko możliwe, w świetle brzmienia i celów tej decyzji ramowej. Spoczywający na sądzie krajowym obowiązek uwzględnienia treści decyzji ramowej przy dokonywaniu wykładni odpowiednich przepisów prawa krajowego przestaje obowiązywać w chwili, gdy prawo krajowe nie może być zastosowane w sposób, który doprowadziłby do rezultatu zgodnego z celem wytyczonym przez tę decyzję ramową”[29]. Ponadto „[s]poczywający na sądzie krajowym obowiązek uwzględnienia treści decyzji ramowej przy dokonywaniu wykładni odpowiednich przepisów prawa krajowego przestaje obowiązywać w chwili, gdy prawo krajowe nie może być zastosowane w sposób, który doprowadziłby do rezultatu zgodnego z celem wytyczonym przez tę decyzję ramową. Innymi słowy, zasada wykładni zgodnej nie może stanowić podstawy do dokonywania wykładni prawa krajowego contra legem”[30].

61. Do sądu krajowego należeć będzie zbadanie, czy w przedmiotowej sprawie wykładnia zgodna prawa krajowego jest możliwa. Pozwolę sobie tylko przypomnieć, że w przypadku gdy sąd krajowy uzna taką wykładnię za możliwą – przykładowo interpretując termin „francuskiej przynależności państwowej” zawarty w art. 695-24 ust. 2 code de procédure pénale jako obejmujący również wypadki równorzędnej przynależności państwowej, to jest przynależności do innych państw członkowskich – wskazany sąd powinien pamiętać o różnych celach, którym służy decyzja ramowa 2002/584, do których należy powodzenie resocjalizacji osoby skazanej, i może z pożytkiem kierować się kryteriami ustalonymi przez Trybunał w pkt 48 wyroku w sprawie Kozłowski, jak również stwierdzeniem zawartym w pkt 76 wyroku w sprawie Wolzenburg w celu przeprowadzenia całościowej oceny związku łączącego Lopesa Da Silva Jorgego ze społeczeństwem francuskim dla potrzeb ustalenia, czy może on ubiegać się o wykonywania kary na terytorium francuskim.

29 — Wyrok z dnia 16 czerwca 2005 r. w sprawie C-105/03 Pupino, Zb.Orz. s. I-5285, pkt 43.

30 — Ibidem pkt 47.

V – Wnioski

62. Z uwagi na powyższe rozważania proponuję, aby Trybunał Sprawiedliwości odpowiedział na oba pytania prejudycjalne zadane przez cour d'appel d'Amiens w następujący sposób:

1) Bez uszczerbku dla korzystania – z poszanowaniem prawa Unii –z przysługującego im zakresu swobodnego uznania przy określaniu, jakim warunkom może podlegać zastosowanie podstawy odmowy wykonania przewidzianej w art. 4 pkt 6 decyzji ramowej Rady z dnia 13 czerwca 2000 r. 2002/584/WSiSW w sprawie europejskiego nakazu aresztowania i procedury wydawania osób między państwami członkowskimi w przypadku obywateli innych państw członkowskich, którzy mieszkają lub przebywają na ich terytorium, państwa członkowskie są zobowiązane do wdrożenia art. 4 pkt 6 tej decyzji ramowej w taki sposób, by wykonujące nakaz organy sądowe dysponowały uprawnieniem do odmowy wykonania europejskiego nakazu aresztowania wydanego w celu wykonania kary zarówno w odniesieniu do swych własnych obywateli, jak i w odniesieniu do obywateli innych państw członkowskich, którzy przebywają lub mieszkają na ich terytorium, przy czym wskazane organy powinny móc korzystać z tego uprawnienia z uwzględnieniem okoliczności każdej konkretnej sprawy.

2) W każdym przypadku ustanowiona w art. 18 TFUE zasada niedyskryminacji stoi na przeszkodzie ustawodawstwu krajowemu takiemu jak w sprawie przed sądem krajowym, które zastrzega możliwość odmowy wykonania europejskiego nakazu aresztowania wydanego w celu wykonania kary do przypadków, gdy osoba, której dotyczy wniosek, posiada francuską przynależność państwową, zaś właściwe organy francuskie zobowiązują się wykonać tę karę.